

Megmutatni a tényérunkat

Szöveg: Farkas Anita

Aki szerette Edét a levesben, az még jobban odalesz majd Rézitől a pácban. A gasztrosztorizás egyik mestere, Cserna-Szabó András – sok más hasonló témájú munkája mellett – előbb Fehér Bélával merült el a magyar gasztronómia irodalommal bőven fűszerezett rejtélyeiben, a folytatásban pedig tovább emeli a tétet: a Király utcától a Balkánon és Franciaországon át egészen New Yorkig utaztatja olvasóját. A „főzésben tréfát nem ismerő” szerző nem csupán a földrajzi határokat tolja ki, időben is nagy távolságokat fog be a lucullusi lakomák felidézésével, a kádárkoltbász és az egészen bizarr alapanyagokból (mirelit pacal, füstölt csülök és köröm, gomba, rántott velő) álló Torgyán-saláta említésével.

A huszonhat írást tartalmazó kötet egyszerre olvasva olyan, mint egy több napon át tartó, kedélyes baráti trakta, a gyomrot azonban egy pillanatra sem üli meg. S ha még hosszabbra nyújtva az élvezeteket külön-külön csemegézőnk belőle, akkor sem maradunk soha éhesek. Cserna-Szabó ráadásul igyekszik mindenféle ízlést kiszolgálni, az elitisták kulináris igényeit többek közt firenzei posírozott tojással és Turbigó módra készített marinírozott halszelettel elégíti ki, ezekkel pedig teljesen egyenrangúan jelennek meg a sólet- és kolozsvári káposzta-változatok vagy a legegyszerűbben, bögrében, nyílt tűzön főtt paprikás krumpli fenséges ízei.

És persze itt van még az irodalom mint fő hozzávalója végtelennek tűnő szenvedélyes eszem-izomnak: Epikurosz, Hrabal, Krúdy, Mikszáth, Karinthy, Petri, Szomory, Dumas, Babits, Jókai, Füst, Márai, Nietzsche, Tömörkény, Kraszna-

Cserna-Szabó András (1974, Szentes) József Attila- és Artisjus-díjas író. Volt a Sárkányfű című folyóirat szerkesztője és a Magyar Konyha főmunkatársa, jelenleg a Hévíz főszerkesztője. A gasztronovella-írás felfutása itthon nagyrészt az ő nevéhez köthető. Főbb művei: Levin körút (2004), Szíved helyén épül már a halálcillag (2013), Sömmi (2015), 77 magyar pacal (2017), Extra Dry (2020)

horkai, Rejtő, Hamvas, Agatha Christie és Bodor Ádám művei, az egyes ételekkel és az étkezéssel kapcsolatos személyes történetei kötik össze a gasztronómiát a kultúrával – csodálatos, milyen természetesen, erőlködés nélkül simul egymásba az emberi lét e két, mindenkinek járó alapfeltétele. A híres írók, sőt szakácskönyvírók, művészek, színészek, legendás pincérek – köztük a máig legnagyobb Gyula a New York kávéházból – felvonultatása igen változatosan, mindig más-más találásban kerül elénk; van itt gasztroesszé, hasnovella, kulináris tárca és konyhakulturális tanulmány, kinek-kinek kedve szerint.

A Rézi a pácban nem csupán amiatt hiánypótló, mert az ismert és ismeretlen sztorik – például a New York-i The Four Seasons vendéglőt a múlt század hetvenes-nyolcvanas éveiben a csúcsra repítő, az erdélyi konyha hagyományos fogásait megszállottan gyűjtő Kövi Pál regényes élete – épp a megfelelő arányban keverednek benne. Azért is, mert a kutatói pontosság finom iróniával és valódi jó kedéllyel párosul, utóbbi különösen rokonszenves a mindent átható fanyalgás és hibakeresés korszakában. Cserna-Szabó elnéző szeretettel viseltetik még a szocializmusban majdnem végzetesen eltérített, olajban és rántásban fuldoló magyar konyha és annak a vendéglátásban sajnos máig ható öröksége iránt is. A Király utca 40., avagy mézes álom az Arany Tigrisben című elbeszélésben például így tűnődik egy prágai látogatása után: „A hetedik sörnél megbúsulok. De kár, merengek, hogy Budapesten nincs egy ilyen hely [Hrabal egykori törzshelye, az Arany Tigris]. Egy kultikus, örök, szellemekkel telített kocsmá. Nincs egy Japán kávéház, ahol egy szimpla Piszkos Fredet vagy Fülím Jimmyt éreznék a hátunk megett. Nincs Három holló Ady dühös zsenijével, nincs Csiga Vörösmarty világfájdalmával, nincs margitszigeti kisszálló Bródy Sándorral és Keresztes uram téstába burkolt velős csontjával. Nekünk nincs ilyenünk. Mi nem hiszünk a legendáinkban, a szellemeinkben, a géniuszainkban, a kocsmáinkban, a konyháinkban, a múltunkban – végső soron önmagunkban. Így aztán megmutatni sem tudjuk magunkat – se magunknak, se másnak.”

Pedig hogy bőven lenne mit, azt éppen a Rézi a pácban és a hasonló, kultúrtörténeti olvasmányként is igen élvezetes-érdekes kötetek bizonyítják. ■

Cserna-Szabó András: Rézi a pácban. Helikon Kiadó, 2021